

מראי מקומות- זכחים צ"א

דחייב להקדים ברכת המזון משום תדיר. אולם ע' בטהרת הקדש שכ' דפשוט דספירת העומר קודם לברכת המזון, משום דחובת היום הוא, וחובת היום חשיב טפי ממה שאינו חייב אלא משום שאכל (אפי' אם הי' חייב לאכול), ע"ש לראייתו.

(ד) **מי אמרי' כיון דשחטי' מקריב לי', או דלמא יהיב לאחר דממרס בדמו וכו'- והעיר העולת שלמה,** הא אין מעבירין על המצוות, וא"כ איך מניח מצוה זו לעשות מצוה אחרת. וכ' דהכלל דאין מעבירין על המצוות הוא רק במצוות שהם שוות להדדי, אבל אם א' חשובה מחבירו שפיר מעבירין.

(ה) **מי אמרי' כיון דשחטי' מקריב לי' וכו', ת"ש ד"א ברכת היין וכו'- ע' בשאגת ארי' (כ')** דביאר דמבואר מראיית הגמ' דלא הי' שאלת הגמ' משום דהתחיל לעשות עבודת האיניו תדיר, שהרי אי"ז שייך בברכת היין ובמנחה ומוסף. אלא ע"כ השאלה הוא דכיון דשחטו, ממילא כבר הגיע זמן זריקה והקטרה, משא"כ התדיר אכתי לא הגיע הזמן שהוא ראוי לזריקה, אלא דעומד להיות נשחט, ושוב יהי' ראוי לזריקה וכו'.

(ו) **קודם לתמיד כשר ויהא ממרס בדמו עד שיזרוק הדם- הק' השאגת ארי' (סי' י"ז), הובאו דבריו במנחת חינוך ה', ו', ד"ה ובשו"ת),** מהו הראי' מתמיד ופסח, הא אי' גזה"כ כאן דהתמיד קודם, וא"כ ודאי צריך למרס דם הפסח עד שיזרוק דם התמיד, אבל אם שחט מי שאינו תדיר קודם התדיר, אפשר דבכה"ג יש לזרוק הדם מיד. וכ' המנ"ח ליישב ע"פ מש"כ שם לחדש דמה שחידש התורה דהתמיד קודם להפסח, אי"ז גזה"כ בדיני הקדמה, דצריך הפסח להקדים לתמיד, אלא דחידש התורה דזמן הפסח מתחיל קצת לאחר זמן התמיד, וכשהגיע זמן הפסח, אז אין שום סיבה להקדים התמיד אלא משום תדיר, וא"כ שפיר הגמ' ראי' להיכא דשחט האיניו תדיר מקודם.

(א) **ת"ש מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח- ויש עלי' בזה,** מהו הסברא לומר דר"ח הוא קדוש יותר משבת, הא לכאו' שבת הוי תדיר וגם מקודש. וכ' ראמ"ה, דנראה דקדושת ר"ח היא משום החטאת, דליתא בשבת. וע"ז השיב הגמ' אטו ר"ח וכו', דהיינו, דכמו דגילה התורה שיקדים העולה דר"ח קודמת לחטאת, כ"ש עולה דשבת קודמת לו, שהרי שבת קדוש מר"ח בכמה דברים. וע"ש איך שביאר המשך הגמ'.

(ב) **ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה- ע' בפני יהושע (ברכות נא:)** שהק' דהא אפי' אם ברכת היין יותר תדירה מברכת היום, הא סכ"ס הוי ברכת היום דאורייתא, וברכת היין מדרבנן, ולכאו' לעולם מקדימין מידי דאורייתא ממידי דרבנן. וכ' דכיון דדין קידוש דאורייתא באמת יוצא בתפלה, א"כ שוב אין קידוש על היין אלא מצוה דרבנן, ולכן שפיר יכול להקדים ברכת היין [ולכאו' יוצא לפי זה דאם מקדש קודם שיתפלל, דנמצא דהוי מצוה דאורייתא, א"כ שוב צריך לברך על היום קודם שברך על היין, וצ"ע]. וע"ש מש"כ עוד ליישב ע"פ השי' דס"ל דגם קידוש על היין דאורייתא (ואע"ג דלכאו' הברכה על היין אינו מדאורייתא). וע"ע בשאגת ארי' (כ"ב) דכ' דכמו דודאי מי שרוצה לעשות דבר הרשות קודם שיעשה המצוה, הרשות בידו, ולא אמרי' דצריך לעשות המצוה מיד, א"כ, י"ל דה"ה בכל מצוה דרבנן, דכלפי המצוה דאורייתא נחשב רשות, וא"כ שפיר יכולים חז"ל לתקן כעין דאורייתא, ולומר שיעשה התדיר דרבנן קודם האיניו תדיר דאורייתא, דהא התדיר דרבנן הוי כמו רשות כלפי המצוה דאורייתא, וא"כ שפיר מצוה לעשותה מעיקרא.

(ג) **מצוי קאמרת, תדיר קא מיבעיא לן- פרש"י,** מצוי קאמרת, שאין תדירותו חובה אלא שהוא מצוי תמיד יותר. וע' בשאגת ארי' (כ"א) שכ' דלפי זה מי שיש בפניו ברכת המזון דחול וספירת העומר, הואיל ולא הי' צריך לאכול פת כלל, וא"כ לא הוי תדירותו חובה, אי"ז נקרא תדיר. ורק בברכת המזון של שבת ויו"ט, שהוא של חובה, בזה י"ל

(ז) **רישא בשירים וסיפא בקומץ - כ' החשק**
שלמה דגם הי' יכול לתרץ רישא במנחת
ישראל וסיפא במנחת כהן, דפשוט דכהן
המנדב שמן כולו לאישים כמנחתו, כיון
דנפק"ל מקרבן מנחה, אלא דחדא מינייהו
נקט.

(ח) **המתנדב יין, מביא ומזלפו על גבי האישים -**
ע' במקדש דוד (ריש סי' י"א) שחקר אם יש
בזה דין הקטרה או דין ניסוך, דהיינו דניסוך
זה לגבי האישים הוא לגבי הספלים. וכ' שיש
נפק"מ בזה לענין השיעור אם זר זילפו, דאם
יש לו דין ניסוך, אז צריך להיות שלשת לוגין
דוקא, ואם דין הקטרה הוא, א"כ השיעור
הוא או כזית, או אולי רביעית, משום דמשקה
הוא ולא אוכל.

(ט) **והא קא מכבי- הק' המקדש דוד** (ריש סי'
י"א), מהו הקר', הרי כמו דאי' כיבוי בשאר
הקטורות, ולא הק' דהא מכבה משום דמצותו
בכך, לימא דה"ה כאן מותר משום דמצותו
בכך, ע"ש שמה שצידד לתרץ בזה.

(י) **דליכא אלא האי- ע' בחי' הגרי"ז** דהעיר דהא
איכא אש של שמים, דאין שייך בה כיבוי.
והוכיח מכאן דמה דאי' אש של שמים שם לא
מהני לענין דין קיום האש, ומקרי כבה כל
האש אפי' אם יש שם אש של שמים. וגם
הוכיח מזה דצריך לזלף דוקא על גבי אש של
העצים, ולא סגי בזילוף על אש של שמים.

(יא) **יכול יכבה ויתרום, אמרת לא יכבה- והק'**
המקדש דוד (ל"ב, א', ד"ה הנה), הא אי'
בתורת כהנים דתרומת הדשן אינו מהעצים
אלא מהאברים, וא"כ למה יהי' צריך לכבות
אש של העצים משום שנוטל האיברים. וכ'
להוכיח מזה דאיסור כיבוי אינו רק על העצים,
אלא דכל אש שעל המזבח בכלל האיסור
כיבוי, וא"כ, אם האיברים עצמן עכשיו הם
דולקים באש, א"כ גם בהו שייך האיסור
לכבות.

(יב) **ל"ק, הא ר' יהודה הא ר"ש- דהיינו, דשמואל**
ס"ל כר"ש דדבר שאינו מתכוין מותר, וא"כ
אין כאן איסור כיבוי. והק' רש"י, הא הוי
פסיק רישא, ואף ר"ש מודה בזה דאסור. ותי'

דאפשר לזלף בטפות דקות מאד. והק'
הקהלות **יעקב** (מנחות סוף סי' י"ח), הא
קיי"ל כריב"ל דאין הקטרה פחות מכזית,
וזילוף היין על גבי האישים מדין הקטרה הוא
(ע' לעיל מה שהבאנו מהמקדש דוד בענין
זה), וכ' דעכצ"ל דשמואל ס"ל כר' יוחנן
דשייך הקטרה בפחות מכזית. וע"ע במרכבת
המשנה (שבת א', א', ד"ה וטרם) שכ' דדברי
רש"י קשים בהבנה [ולכא' כוונתו להק', מה לי דשייך
אופן אחר לעשותו בלא כיבוי, הלא באופן זה הוי פסיק רישא,
וביאר דס"ל לרש"י דכל האיסור דפסיק
רישא הוא רק היכא דא"א לעשות המעשה
היתר בלא עשיית המעשה איסור, אז אמרי'
דכוונתו לעשות המעשה היתר הו"ל כאילו
כיוון למעשה איסור, דזה בלא זה אי אפשר.
אבל היכא דאפשר לעשות המעשה היתר
בלא עשיית המעשה איסור, אז אמרי' דסכ"ס
לא היתה כוונתו להמעשה איסור, אף אם
באופן זה א"א לעשות המעשה היתר בלא
עשיית מעשה איסור. וכל זה הוא לפי
שי' רש"י, דביאר דלא הוי פס"ר משום
ששייך שיהי' טיפין דקות. אולם ע' ברע"ב
בסוף פרקין דכ' דאולי האש יהי' גדולה
וחזקה וננצח היין, ולכן לא הוי פס"ר.

(ג) **הא ר"ש- ע' בברכת הזבח** שהביא מה שהק'
המהר"ל על מש"כ הרא"ש בשבת להוכיח
מסוגיין, דהק' הגמ' והא קמכבה, ואע"פ
דהוי פס"ר דלא ניחא לי', אלמא דמה דס"ל
להערוך דפס"ר דלא ניחא לי' מותר הוא, כל
זה הוא דוקא לענין שבת, דמלאכת מחשבת
אסרה תורה, אבל לענין שאר איסורים
שבתורה אפי' פס"ר דלא ניחא לי' אסור.
ותמה עליו המהר"ל, איך מקשינן מקר' הגמ'
ושבקינן התירוף, הרי הגמ' מיישב דסוגיין
אתי כר"ש, דס"ל דדבר שאין מתכוין מותר,
וא"כ אדרבה, הוי ראי' מסוגיין דדברי הערוך
שייכים אף בדינים אחרים לבד משבת, וכן
הערוך עצמו הביא ראי' מסוגיין. ע"ש
בברה"ז מש"כ ליישב, וכן ע"ש בצאן קדשים
ובחק נתן, וע"ע בקרן אורה מש"כ בזה.

(ד) **מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא**
יזוקו בה רבים, אבל לא גחלת של עץ-
פרש"י, דהחילוק בין מתכת ובין עץ הוא
דגחלת לאו בת כיבוי הוא, ואינו אלא איסור

דרבנן, ובמקום היזק דרבים לא גזור רבנן.
אבל לא בשל עץ, משום דבת כיבוי הוא,
ואיסור דאורייתא הוא, ולכן אין מתירין אף
במקום היזק דרבים. וע' ברמב"ן בשבת (מב.)
שהביא מש"כ הבה"ג דהחילוק הוא דבגחלת
של עץ לית בה הזיקא דרבים, משום דכל
כמה דלא כביא אית בה סומקא וקא חזו לה,
ולא אתי לאתזוקי בי', אבל גחלת של מתכת,
אע"ג דאזיל סומקא, מ"מ קליא ולא חזו לה,
ואתי לאיתזוקי בה. וס"ל לשמואל דאע"ג
דבעלמא קיי"ל כר"י דמשאצל"ג חייב, מ"מ
בגחלת של מתכת דאית בה הזיקא דרבים
פליג עליה. ותמה הרמב"ן, אם ס"ל
דמשאצל"ג חייב, א"כ הוי מלאכה גמורה,
ואיך יכול להקל במקום הזיקא דרבים אם אין
סכנת נפשות. וצידד דאולי כל הזיקא דרבים

חשיב סכנת נפשות [ולכאור' תמוה, א"כ מה ענין זה
למשאצל"ג, אפי' אם הי' צריכה לגופא צריך להיות מותר בכה"ג,
דלמעשה אית כאן סכנת נפשות, ומשמע דס"ל דמי שמכוין לעשות
מלאכה ואית בה ג"כ היתר של פקוח נפשות, כיון דמכוין לעשות
מלאכה חייב, וצ"ע טובא], וע"ש עוד מש"כ בזה.